

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR)
Telefon szám 16.

LAPTULAJDONOS
Az Erdélyi Róm. Kath. Irodalmi Társulat.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor
Félévre — — — — — 4 „
Negyedévre — — — — — 2 „
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Az általános választójog.

A képviselőválasztás közjogi ténykedés; értelmes és hazafias ember ítélete afölött, hogy a jelölt szellemi képességei és erkölcsi integritása címén alkalmas-e a törvényhozás országos fontosságú munkájára.

Amint csak a nagyon képzett és kifogástalan hazafi méltó a passzív választójogra, úgy nem alkalmas mindenki az aktívra se. Ki kell zárunk a fiatalokúkat, mert nincs elegendő értelmi készségük, ki kell zárunk a börtönök lakóit, mert erkölcsileg esnek kifogás alá, az irredentista mozgalmak embereit, mert a magyar állampolgárság ténye ellen fordultak.

A választójog sohasem lehet általános a szó szabatos értelmében. Mindenki von valamelyes korhatárt, mindenki válogat, selejtez, kirekeszt jogi, erkölcsi vagy értelmi nézőpontok szerint. Csecsemőket senki se vitet szavazó cédula kezébe az urnához, átutazó, gyanús vagy bizalmat gerjesztő idegeneket senki se szállít le a vonatról, azzal a nessel, mert a magyar állam szükségét látja, hogy az expresszvonatban ülő balkáni gabonakereskedő vagy orosz diplomata szavazatát adja valamelyik

magyar törvényhozóra. Az illavai fegyház lakói se tódulnak választás napján gyalút, kapát féltreve az illavai szavazóhelyiségbe s még Pesten is visszásnak láthatják, hogy a csapzott fejű, havasi móc, betűnek és tulajdonjognak egyaránt szívós ellensége, döntsön Topánfalván vagy Szkelisorán honatyák személye és országos törvények sorsa fölött.

A képviselő-választó-jog nem emberi, hanem állampolgári jog. S minthogy olyan változatos az állampolgárok tömege tudásban, hozzáértésben és együttérzésben, minthogy olyan heterogének a jogalanyok, a jogkiterjesztés se lehet homogén. Magyarországon 1910-ben a felnőtt népességnek csak 687/100 tudott írni. De az írástudók arányszáma teljesen egyenlőtlen; míg a Dunántúl 100 közül szinte 82, Erdélyben csak minden második ember ért a betűvetéshez.

Ahhoz nálunk mindenkinek joga van, hogy emberhez méltó életet éljen. Joga a galiciai menekültnek, szerb kereskedőnek, oláh izgatónak, hogy ki ne fosszák, halálba ne kergessék, igazságosan bírálják el. Joga idegennek, öslakósnak, hogy mint ember megéljen, de az állampolgárság életét csak az oszthatja, aki közénk való, állampolgári jogokat korlátozva vagy korlátozatlanul csak az élvezhet, aki megérett rá.

Aminthogy vendégemet részesítem

mindazon jogokban, amelyekre mint ember. sőt mint vendég számot tarthat igaz magyar hajlékban, de családi ügyeimbe még se avatom, úgy osztom meg az emberi jogokat, s a magyar élet ezen áldását e föld minden lakójával, de a nemzet nagy családja jogélethebe csak a rátermetteket oszthatom be.

A rátermettség criteriuma pedig az állampolgár kellő szellemi szintája s a magyar állampolgárság iránt táplált kifogástalan érzülete. Azt a szellemi mértéket, mely a képviselőválasztás értékeléséhez elengedhetetlen, nem éri el az irni-olvasni tudás, még a magyarul írás sem. Ahhoz, hogy a magyar tudás szavazatának értékét s közvetett befolyását az országos ügyekbe, az alkotmánytan ismerete elengedhetetlen. Ezt pedig csak a népiskola felsőbb osztályaiiban s a középfokú iskolákban adják elő. Akit mostoha sorsa ezen iskolától távol tartott, tanfolyamon is megszerezheti a szükséges ismereteket. Az alkotmánytan tudása nélkül ne lehessen senki választó. Minthogy másfelől így is fenforog a vesztés, hogy hazátlan elemek szava dönthet a magyar hazát érdeklő ügyekben, meg kell találnunk az erkölcsi biztosítékot az értelmes választó polgárban, hogy nem él vissza az urnánál nemzetáldatja jogával. Minden szavazó állampolgár esküre köte-

Íntés.

Mindig kövesd az egyenes utat,
Mit tisztá, romlatlan szíved mutat!...

S ha az—rózsák között vezetne el:
A rózsákhoz ne menj nagyon közel!...

Ne menj közel, ha csábítgatnak is:
Megsebzí lelked a ravasz tövis!...

Egy vércsepp hófehér ruhádra hull:
Ott is marad kimoshatatlanul!...

Ferke Ágost.

A gyulai gimnazisták.

II.

E város negyedrészt oláhok lakták, a térkép bántó őszinteséggel kis és nagy oláh város névvel jelöli meg e részeket. Ide nem szállásolhatnak; az oláh név és nép akkor veres posztó volt szemünkben és lelkünkben is. A belváros, az iskolák, hivatalok és kereskedések részére volt igénybe véve. Maradt a menekülők részére a svábok lakta rész. Engemet és enyémet is ide vetett sorsunk. A sváb hazafias érzelmű, a gyulai svábok kitűnően beszélnek magyarul, de — talán ők sem tehetnek róla — a magyar nép gyönyörű jellemvonását — a vendégszeretetet nem ismerik. A gyulai svábok dúsagdagok; de a gazdagság mellett csaknem koplalnak, zsúgoriak önmagukhoz, képzelhető, milyenek lehetnek hozzánk idegenekhez, kiket jöttmenteknek csúfoltak. Mikor egyik-másik végső erőfeszítéssel nagylelkű akart lenni, akkor is minden szaván átértzett, minden gesztusán érzett, hogy ő most alamizsnát ad; a mit jobb keze adott, a bal keze is reszketett tőle. Ilyenhez mi, földönfutók,

nem voltunk szokva. Szépséges Háromszék népének is van nem egy hibája, de a vendégnek, a szerencsétlennek a lelkét és utolsó ingét is oda adná. A lakás keresésében is mint minden egyébben kis gimnazista barátaink vezettek. Megtörtént, hogy a szoba, mely a menekülő családnak volt lefoglalva, teljesen üres volt, egyetlen szál butor nélkül. A sváb lakások szépek, izlések, tágasok. Számítatlan svábnak van négy-öt szobás lakása, modernül berendezve; de ő maga családjával a legszegényesebb szobában szorong; a többi szoba csak dísz; ha belépünk, minden izléses és pompás berendezése mellett is idegenszertűen hat; — fázunk tőle és benne; nem otthonias, mert nem laknak benne; hideg nyáron is és rideg mint a gazdájuk. Inkább maradjak holtig szegénynek, minthogy sváb legyek!

És a sok szobából a menekülőknek üres szoba jutott. A butor a menekülő elől menekült el. De a kis gimnazista nem esett a fejére, előkereste a gazdát s ellenmondást nem tűrő erővel jelentette ki: ha egy óra mulva a lakás nem lesz teljesen bebutorozva, holnap reggel nyolc cseh katonát szállásoltatok be! A szoba egy óra alatt

Oberbauer A. utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégebb egyházi szerek ruhák,
zászlók, stb. gyára — Arjegyék kívánatra ingyen és bérmentve.

lezendő, amelyben vallomást teszen, hogy a magyar haza területi épsége, egységes államisága, alkotmánya ellen semmit sem szőtt és tett a múltban s a jövőben sem akar tenni.

Teljesen méltányos az intelligens magyar nők ama kívánsága, hogy részt nyerjenek legalább az aktív választó jogban. Az állami élet nemcsak a férfiak élete s a nemzet érdekeiről nőnek is vannak szabatos ismereteik. Ha elég értelmes a magyar nő arra, hogy orvosi vagy tanári gyakorlatot folytasson, kétségtelenül megvan a kellő szellemi szintája ahhoz is, hogy a képviselőjelölt politikai programja és személye felől ítéletet alkosson. Mindenesetre visszas, hogy a legutolsó nemzetiségi izgató befolyáshoz hazám sorsára szavazatával, de a legderékabb, művelt magyar honleány de hallathassa szavát a fórumon, csak azért, mert a férfiak a választójogot nemi kérdésnek tekintik.

Legyen általánosabb a magyar választó jog a kereső, értelmes nőnek s az alkotmánytanban járatos, kifogástalan érzelmetű polgároknak az állampolgári jogokban való teljesebb részletetésével. Általánosság a dolog természeténél fogva nem lehet soha.

Dr. Sz. R.

Internacionale.

Irta: Szilveszter Ferenc dr.

Egy társadalmi mozgalmat nem szabad lekicsinyelnünk, különösen nem azokat, amik általános emberi érzésekre támaszkodnak. Évekkel ezelőtt még az internacionale jámbor utópiának látszott, amit előkelő gesztussal el lehet intézni s le lehet tárgyalni, ma már mindenkinek a szeme rajtuk függ, tőlük várja

tele volt butorral. A sváb nemcsak sváb de hazafi is; inkább választott minket, mint a cseheket.

Nap-nap után özönlöttek a menekülők. Gyulán főleg az értelmiség zsúfolódott össze. Jó módhoz, vagy a kényelemnek bizonyos méreteihez szokott s a háromszéki vendégszeretben elkényesztett urinók és férfiak kerültünk össze. A kocsi robotgát a menekülőkkel, minden kocsin ott volt a muszka kocsis, de ott volt a kalauz, a kis gimnázista is. Csomagot hordott, útbajgazított, segített, kalauzolt szerényen, lelkesen, önzetlenül. Senkit meg nem bántott, semmiért meg nem sértődött, soha el nem iarád. Midőn már nem volt dolguk velünk, akkor is érdekődtek felőlünk. Egy nap az én kis gimnázistám is megszólít: — Tisztelendő úr, meg van-e elégedve a szállással és a gazdáival? — Midőn mondtam, hogy helyzetem elég tűrhető, bájos határozottsággal biztosított, hogy ha panaszmom van, csak szóljak neki s ő el igazítja a gazda dolgát. Menekülő társaim is elragadtatva beszéltek a polgármester úr finom úri módoráról, aranyos jó szívérol, hozzánk való részvétéről, de még ő nála is jobban a szívünkhoz férték a gyulai kis gimnázisták. Aranyos szívük jósága arany fonál a mi menekülésünk szomorú történetében.

Száműzetésünk elébb ért véget, mint ahogy legvérmesebb reménnyel is álmodtuk volna. Még a tél be sem köszöntött s mi már visszatértünk. A behégedt sebek újra felszakadtak, otthonunkat, mely után

a béke megteremtését. Honnan ez a nagy változás? Nemcsak a természetben nincs ugrás, hanem a társadalmi formákban sincs. Ha hirtelen s meglepő átalakulásokkal találkozunk, akkor kétségtelen, hogy már előzőleg meg voltak a transzformációk a lelkekben, de az adott viszonyok visszatartották, mint a hosszú tél kapcsai a természetet. A szociáldemokrácia nem máról holnapra lett azzá, ami. Mély rétegekbe nyulnak le szálai s így nem csodálatos, ha ma császárok, királyok, diplomata más látószögek alatt elemezik a népszíchért, mint ezelőtt.

Az internacionale kérdésével foglalkozók jól tudják, hogy a sok zűrzavaros ideák mellett sok tisztult, az emberiség boldogságát megalapozó eszme van a szociáldemokrácia tanaiban. Tudják, hogy itt nem Proudon es Lassale falax redszere, nem Marx történelmi materializmusa az a dinamikus erő, mely a társadalmak organizmusát állandó mozgásban tartja, hanem a társadalmi tudás, a tömegek lelki egysége, mely folytonosságával megteremtette az internacionale, a világháborúban felszínre hozta a szociáldemokraták együttműködését, szolidaritását.

A stockholmi békekongresszus ugyan csak a társadalmi tudat folytonosságát igazolja. E folytonosság erjesztője a k o n n e x i o és k á r t r í t é s nélküli békét. Ime, amit a központi hatalmak és az ententisták kezdenek előadni, a tartós béke alapjait az internacionale hozza. Annélkül, hogy értékén felül becsülnök

ügy epekedtünk feldúlva, kifosztva találtuk. Észembe jutottak a költő szavai, miket a visszatérő s fészket nem találó fecskemadár ajkaira ad: „Mikor elmentem, házat hagytam, fészket hagytam.

Mikor visszajöttem hírét, hamvát se találtam.”

Itt ülök otthonlan otthonomban, ablakom előtt örül sebességgel és éktelen süvöltéssel robnak el a személy- és teherautók, trénszerek beláthatatlan vonalban kigyóznak felfelé, katonát és munitiót szállítanak a közeli frontra. Komor gondolatok közt nézem őket sokáig; vajjon mikor lesz már elég e szomorú látványosságból? De közbe lelkem messze száll, szemem még a hadak útját nézik, de gondolataim újból és újból felkeresnek titeket, aranyos kis gyulai gimnázisták. Álomtalan éjszakákon ott jártok előttem, szomorú napoknak rózsaszínű ködfátyol képei.

Kicsi gyulai gimnázisták, ti nem hiában fizetitek a tandíjat! Boldog szülők, boldog tanárok, kikre virágok kertjében ily virágok virulnak! És a vérben megfogyatkozott, elgyengült nemzet sem eshet kétségbe jövője sorsa fölött. A harcok mezején letarolt sok-sok szép ifjú sor után ime ujjabb jön. Ma még könyvet hord kezében, de lelkében ott a jövő nemes férfiú szikrája: a testvér és faj iránti rajongó lelkesedés, a tettekkel cselekvő könyörület. Kicsi gyulai gimnázisták, névtelen hősök, legyen nektek szentelve ez írás!

H. V.

(Vége.)

az internacionale, ha beléje helyezett reményeinket valóra váltja és csakugyan meg hozza a békét, akkor nem lekicsinylést, nem elhatalmasító gesztust érdemel, hanem tanulmányt, eszméinek egyéni és társadalmi életünkre való alkalmazását!

És még egyet. A jövő államai szociális alapon fognak berendezkedni. A szocializmussal tehát nekünk, papoknak foglalkoznunk kell. Különösen a városi helyeken működő papságnak kell bele helyezkednie ebbe a szellemi millieube, ellenkező esetben szociális téren homokra épít: jön a vihar s bedönti az épületet.

H I R E K.

— Püspök urunk június 26.-án visszakerkezik székhelyére.

— Új veszprémi püspök. A hivatalos lap még nem közölte, de befejezett tény, hogy a veszprémi püspöki székre Rott Nándor dr. prel. kanonokot ülteti a királyi kegy. Rott Nándor, különösen mióta a magyar fővárosba került, a magyar katolicizmus életében jelentős szerepet vitt. Nemcsak magas méltósága predesztinálta erre, hanem lelkületének minden katolikus ügy iránt való buzgalma, a tettekre készség és a fáradhatatlanság, mellyel mindenkinek és minden ügynek rendelkezésére állott. Rómából a Germanicumból, hol tanulmányait végezte, már úgy tért vissza, mint akinek kétszültsége reményt ad gyors és nagyobb előmenetelre. Mint esztergomi theologiai tanár nevezetett ki a bécsi Augustineum igazgatójává, hol alkalmat műveltségét szélesíteni, látókörét tágitani s mint buzgó és komoly pap csakhamar megszerezte magának a legmagasabb körökben is azt a nevet és nagybecsülést, mely az egyházi hierarchiába való további emelkedését biztosította. Esztergomi kanonokká lön s néhány év múlva a budapesti központi szeminárium rektora, mely állásban a püspöki kar és a magyar közelet vezetőinek bizalmát élvezte. Mindenki felismerte papi csendes és mégis agilis lelkületében azt a férfit, kire egy egyházmegye ügyét és jövőjét bízni lehet. Rott Nándorban a veszprémi egyházmegye jelesen képzett, a tudományokat szerető, emellett gyakorlati érzékkel bíró főpásztort fog kapni, kinek lelkében az első gondolat mindig az Istené és Egyházáé lesz. Ehhez az apostoli lelkülethez hozzájárul az ő nagy tevékenysége, ideális gondolkodása. A magyar katolicizmus örül, hogy az első sorba lép apostoli misszióval az, aki az irodalom és tudomány pártolásában és művelésében is, a karitatív és szociális munkában, sőt mint az esztergomi káptalan tagja az élet leggyakorlatibb teerein is mindig első volt ügybuzgalmával és munkásságával. Az új főpásztor egyéniségét is oly erények díszítik, hogy mihamarább meg fogja nyerni hibeit és a szíveket. A jótékonyág gyakorlása épp úgy hozzátartozik lényéhez, mint az embertársai iránti nyájassága; az előbbi áldást, az utóbbi szeretet fog eredményezni új méltóságában. Az új veszprémi püspök életrajzi adatai a következők: Az új veszprémi

püspök 1869. december 23-án született, pappá szentelték 1896. október 28-án. Rómában a Germanicumban befejezvént tanulmányait, 1897-ben az esztergomi szeminárium tanulmányi felügyelője és tanára lett, hol szépirodalmi működést is kezdett a Magyar Sionban. 1902-ben udvari káplán és a bécsi Augustineum igazgatójává nevezték ki, amely állásában nemcsak a nagyhirű intézetben, de Bécsben is szép munkó-dést fejtett ki. 1908-ban esztergomi prelá-tus-kanonok lett s 1911-ben a budapesti papnevelő intézet rektorává nevezetett ki, Csernoch János hercegprímás pedig 1914-ben érseki főfelügyelővé nevezte ki, olyan ügykörrel bízva evvel reá, mely a hercegprímás legnagyobb bizalmát jelentette.

— **A Szociális Missió Társulat** jún. 15-én és 16-án üléseket tartott, amelyeken a hadi-árvákat, özvegyeket, rokkantakat támogató szakosztályt s az anya és csecsemő védelmi szakosztályt szervezték. Mellér Rudolfné és Schlachten Margit ismertették a szakosztályok munkakörét, az eszközöket, eljárás-módokat, majd aztán összeített a munkára vállalkozó tagokat. Előzőleg Balázs Ferenc kanonok-plebánus üdvözölte a vendégeket és elosztatta az itt ott jelentkező bizalmatlankodást a Társulattal szemben. Ez a szociális munkálkodás olyan jellegű, amely nem ismeri a felekezeti különbségeket és senkinek vallási meggyőződését nem bántja, indokolatlan tehát a tartózkodás, mellyel a Társulat némelyek részéről találkozik.

— **Papszentelés.** Jún. 27., 28. és 29. napjain fogja végezni püspök urunk a papszentelést a székesegyházban. Jún. 27-én alszerpapság, 28-án szerpapság és 29-én a papszentelés. Előzőleg P. Varga Jézus-társasági atya tart szentgyakorlatokat a felszentelendőknak.

— **Mivel foglalkoznak a fogoly táborban?** Egyik vidéki laptársunkban olvassuk, hogy messze, messze Oroszország ki tudja hol fekvő egyik fogolytáborában Sándor Gábor dr. csikszerepai ügyvéd, orosz fogoly, az ottani tudományos egyesületben 2800 főből álló hallgatóság előtt előadást tartott Tiszta István grófról. „Igen szép költői képletekkel és hasonlatokkal színezett előadásban ismertette gróf Tiszta István emberi kiválóságát, hazafiságát és világtörténelmi nagy szerepét.” Kíváncsiak vagyunk, hogy vajjon kiről fog a legközelebbi előadás szólni?

— **A gyergyói esperes-kerületi papság** Gyergyószentmiklóson május hó 31-én tartott ideai tavaszi koronagyűlésén Kiss Dénes gyó-remetei esperes plebánus előadása alapján az „Országos kath. lelkész egyesület” megalakulását célzó mozgalmat tárgyalva megállapította, hogy mikor minden társadalmi osztály mozog, szervezkedik és sorsát a változott viszonyok szerint igyekszik rendezni, egyedül a kath. papság hallgat szégyenletes kongruája s még szégyenletesebb nyugdíja mellett. Egyesek és kerületek panaszkodhatnak, határozhatnak, panaszszavuk ezután is a senki szava lesz, azt meg nem hallják, mert kellő szervezetségi hiányában nem képes intenzív munkásságot kifejteni, céljainak megvalósításáért nem dolgozhatnak kellő eréllyel és elszántsággal. „A porszemét, mely magá-

ban áll, elfújja a szellő, a lehelet, de hogy ha a porszemét összeeszik, ha sziklavá alakul: a fergeteg sem ingathatja meg.” Ha a kath. papság is országosan szervezkedik, impozáns egységbe tömörül, csatasorba áll és így lép fel a nyilvánosság előtt: akkor szava nem lesz a pusztaban kiáltónak a szava, nem lehet majd elhallgattatni, mert egy országos testület fog ott megnyilatkozni. Épen azért a következő egyhangu határozatot hozta: A gyergyói esperes kerület papsága az „Országos kath. lelkész egyesület” megalakulását célzó mozgalmat a legmelegebben üdvözli, annak haladéktalan szervezését égető szükségnek mondja ahhoz csatlakozik és belépését már most elhatározza. A szervezkedés munkálatainak gyorsabb és eredményesebb előkészítésére kebeléből Kiss Dénes esperes-plebánus és Görög Joakim szents. tan. örm. szrt. plebánus küldi ki. A mozgalomhoz való csatlakozás és hasonló határozathozatal céljából az Erd. Egyházmegye összes esperes kerületeit megkeresi.

— **A baróti róm. kath. egyház** ezen az uton is leghálásabb köszönetét fejezi ki kegyes jötevőjének: a budapesti Szent-Sziv-Zárdának, hogy a román invázió alatt kifosztott templomát örökbecsű szíveskedett és elsőrendű minőségű, izléses, szép templomi ruha- és fehéreművelő látta el.

— **Kerti mulatság.** Az országos Vörös Kereszt Egyesület központjától jött felszólítás alapján a Vörös Kereszt helyi fiókjá júl. 1-én, vasárnap d. u. kerti ünnepélyt rendez a városi sétátéren. Lesznek árusítások, lesz konfetti, virág, katonazene. Mosolygó cipő, jöltáplált virsli, régnemlített libamáj, durrógó pészgő várja a vástárgyjáró közönséget az elárúsító sátraknál. Mindenütt maximálisan minimális árak lesznek, de az árdragítás ezúttal nem lesz büntetendő cselekvény.

— **Doktorraavatás.** A kolozsvári egyetemen a múlt napokban avatták doktorrá az első magyar szerzetes nővért: Gyöngyösy M. Auréliát, a Mariánus intézet tanárát, aki a történelem, földrajz szakot hallgatta az egyetemen s most a Szent Erzsébetről irt értekezése alapján kiténtetéssel doktorrá avatták.

— **Beszélő számok.** A dán statisztikai bizottság megszerezte a hadviselő felek kiadványait, melyek a háborús veszteségekről számolnak be. Ezek a kiadványok érthető okokból inkább kevesebbet, mint többet mondanak s mégis elrémítő számokat mutatnak, melyek véres vadvénet égnék Európa fekete tábláján. A dán bizottság a hivatalos statisztikai adatok alapján megállapította, hogy a világháborúban eddig 4,600,000 ember halt meg. S ha hozzáveszük, hogy a háború okozta frontmögötti nyomor, lelki megrázkodtatás és akaratlan hanyagság folytán a halálozás foka szintén óriási nagyra szökkent a háború előtti halálozással szemben, csak 400,000-nyi többletet számítva egész Európára, előtünk áll a világtörténelem legborzalmasabb ténye, hogy 5 millió ember meghalt, aki talán mind életben volna, ha a háború ki nem tört. A dán bizottság megállapítása szerint eddig 3,400,000 harcos vált rokkantá és munkaképtelenné. Ugyancsak ezen forrás szerint 11,200,000 a sebesültek száma. Ez

a szám nagyon lepad ugyan, mert vannak, akik 4–5-ször is megsebesültek s mindannyiszor külön szerepelnek, de még úgy is szomorú milliókat tesz ki a sebesültek száma.

— **Egy levél meg két torta.** Vettük a következő sorokat: „Kedves Szerkesztő Úr! Csinos, barna kislány vagyok. (Végre egy szerény őszinte vallomás női részről. Szerk.) Sajnálkozva olvastam a multkor b. lapjában az ecet készítésének receptjét. Nagynémém ugyanis olyan savanyú, mindig szidja a kormányt (Még most is? Szerk.) s azt mondja, hogy ha az asszonyokra bizná a dolgot, már rég megkezdették volna a béketárgyalást. (Csak sóse fejeznék be! Szerk.) Mi lesz, ha a Közművelődés ecetjét issza? (Megfogy! Szerk.) Legyen szives valami édesség receptjét is közzétenni. Hátha barátságosabb lesz körülöttem a világ?!... Nyájas olvasó.” A szerkesztőség a bájos, barna, ismeretlen óhajának eleget akar tenni és sietve küld ez uton számára s megannyi házi-asszony számára két bevált tortareceptet.

Paszulytorta. Négy tojás sárgáját 22 dgr. cukorral habzásig keverjük. Ha már habos, egy evőkanálnyit szitált prézlit teszünk belé, továbbá 1 evőkanál reszelt csokoládét vagy kakao port és 20 dgr. áttört szemes babot. (Ezt célzerű előző nap puhára főzni, a vizet róla leszűrni s úgy áttörni a szitán, mert csak hidegen szabad a tészta tenni.) Amikor a bab is benne van, 4 tojás fehérjéből kemény habot, egy kevés kanálnyi sütőport s egy kanál rumot vagy vaniliaport vegyünk belé. Egy óra hosszáig kell sütni, azután kettévágni, izzel megkenni, s két felét újra egymásra illesztve cukorjeccsel bevonnunk.

Burgonyatorta. Három tojás sárgáját 14 dgr. cukorral kikeverünk, azután 25 dgr. főtt, áttört burgonyát, 5 dgr. darált diót s a három tojás fehérjéből vert habot keverünk belé. Egy kevés vaniliával, esetleg citromhéjjal fűszerezjük a pompás keveréket.

Ha nem kellene tartanunk ellenséges államokban élő olvasóktól eredő mérgezési kísérletől, felkérnők lapunk barátait, hogy a torták mindegyikéből küldjenek be ellenőrzés céljából egy-egy példányt.

IRODALOM.

A hadi özvegyek és árvák ellátása. Ilyen czímen irt egy füzetkét Fröhvirt Mátyás a Katholikus Népszövetség titkára. A háborús irodalom leghézagpótlóbb írata ez a könyvecske, amelyet a Katholikus Népszövetség adott ki, hogy a hadiözvegyek és a nép vezetői biztos utmutatást kapjanak kézhez az esetet, eltiúnt és meghalt katonák hátramaradtjainak nyugdíja ügyében. Ára 23 fillér, kapható a Katholikus Népszövetségnél (Budapest, IV., Ferenciek-tere 7. sz. II. em.

Fényképészeti cikkek!
gyári árban kaphatók!

Schäser Ferencz

o könyvkereskedésében Gyulafehérvárt. o

Egyházi nyomtatványok jegyzéke.

Januári Relációk.

- I. sz. Reláció: Apographa et tabellaris conspectus Matricularum. rsz. 365.
 II. sz. Reláció: Kegyescéli adományok. rsz. 366.
 II. sz. Reláció: U. ez. esp. részére. rsz. 367.
 III. sz. Reláció: Az elmúlt évben tett új alapítványokról rsz. 368.
 IV. sz. Reláció: Az elmúlt évben szerzett új ingatlanokról. rsz. 369.

Februári Relációk:

- V. Reláció. Ehez tartoznak:
 1. Pénztári napló, külv. rsz. 370, ive 6 f. ugyanaz belv. rsz. 370b. ive 6 f.
 2. Rovatos kimutatás az egyház jövővelmező alaptökéiről kül- és belv rsz. 371 k. és 371 b. ive 8 f.
 3. Lettár, kül- és belv rsz. 372, 372b. 8f.
 4. Kimutatás az év végén, vagyoni állapotról kül- és belv rsz. 374-b. 10f.
 VI. Reláció. Nyugdíjalap, kisegítőalap részére szóló beíratások, rsz. 375 6f. (Csak esperesek részére.)

Márciusban Reláció nincsen előírva.

Áprilisi Reláció.

- VII. Reláció. Papi húsvéti lelkigyakorlatokról szóló jelentés. rsz. 376. 6 f. (Csak esperesek részére.)

Májusban Reláció nincsen előírva.

Juniusi Relációk.

- VIII. Reláció: Első áldozásról s a húsvéti időben végzett gyónásokról szóló kimutatás. rsz. 377.
 VIII. Reláció: (U. e. esp. részére, rsz. 378.)
 IX. Reláció: Tavasi koronagyűlés jegyzőkönyve. rsz. 379. (Csak esperesek részére.)

Juliusi Relációk.

- X. Reláció: Iskol. szóló jelentés. rsz. 380.
 X. Reláció (B. I.): Függyerm. isk. kimut. Esperesek részére rsz. 408.
 X. Reláció (B. II.): Leánygyerm. isk. kimut. Esp. r. rsz. 409.
 XI. Reláció: Hitoktat. szóló jel. rsz. 381.
 XI. Reláció: U. e. esperesek r. rsz. 382.

Augusztusi Reláció.

- XII. Reláció: Kath. egyesületekről szóló jelentés. rsz. 383.
 XII. Reláció: U. e. esperesek r. rsz. 384.

Szeptemberi Reláció.

- XIII. Reláció: Plebániái schematismusi adatok. rsz. 385.
 XIV. Reláció: Szerzetesházak schem. adatok. (Csak háziönkök r. rsz. 386.)

Novemberi Reláció.

- XV. Reláció: Őszi koronagyűlés jzvk. Csak esperesek r. rsz. 387.

Decemberi Reláció.

- XVI. Reláció: Főesperesi látogatásról szóló jelentés. (Csak esp. r. rsz. 388.)
 Különféle egyházi nyomtatványok:
 Matricula Baptisatorum. Bel és külv. rsz. 389 b. és 389 k.

Matricula Confirmatorum	rsz. 390.
Matricula Copulatorum.	rsz. 391.
Eljegyzési anyakönyv. (Liber Sponsalium.) (Magyar ny.)	rsz. 392.
Matricula Conversorum.	rsz. 393.
Matricula Apostatarum.	rsz. 395.
Matricula Defunctorum.	rsz. 395.
Matricula Mixta Matrim.	rsz. 396.
A csupán polgári házasságot kötött anyakönyve.	rsz. 397.
Ügyviteli napló. 1 old. 10 tétel.)	rsz. 398.
Fennti nyomtatványoknak ive 12 fillér.	
Extractus Baptsiat.	drb. 6 fill. rsz. 399.
Extr. Copulatorum.	drb. 6 fill. rsz. 400.
Extr. Defunctorum.	drb. 6 fill. rsz. 402.
Bérmálási lap.	100. drb. 1.60 f. rsz. 402.
Hirdetési bizonyítvány.	drb. 2 f. rsz. 403.

Idegen jegyesekről szóló értesítvény. drbj. 2 fillér. rsz. 404.
 Kötelezvény. (Kisebb tőkéről.) (3 f.) 405.
 Kötelezvény. (Bekebelezésre.) (3 f.) 406.
 Szt. mise után végzendő ima. (10 f.) 407.
 A papírárak, valamint a munkabér folytonos emelkedése folytán a nyomtatványok árának emelését fenntartjuk magunknak!

Háziáldás, a ház és családnak Jakab apostol szerint való lelki megáldás. 38×51 cm. nagyságú tablau, a Fájdalmas Szűz és sok Szentek képeivel ellátva. Fekete nyomásban. (Színezve 2 kor.-val drágább.) ára: példányonként 60 f.
 Pecsetnyomó rézből, 4—6 kor.

Kaphatók: a Püspöki Lyceumi Könyvnyomdában Gyulafehérvárt.

Megbízható kath. cég!

A pécsi országos kiállításon arany éremmel kitüntetve.

Ruzsinszky Béla

oltárépítő
 PECS, Tábor-utca 4. sz.

11*12-26

Géperőre berendezett műintézetben olcsón készít bemutatott rajzok szerint oltárt, szószéket, padokat stb. Szállít teljes templomberendezést és elvállal régi oltár és szószék aranyozását és szobrok színezését.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)
 egyházi ruha és reverenda szabó
 PÉCS, Ferenciek-utca 9. sz.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabású, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és címádák, papi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. Mindennemű egyházi ruhák: casulák pluvialék velumok, baldachinumok minisztráns ruhák zászlók, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készíttetnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem versenyképes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség tekintetében. — Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek. — Költségvetés és árjegyzék ingyen!

Személyesen is megjelenek.

FLEMMICH A. FIAI

sima és mintázott selyemszövetek meckanikai szövődéje

WIEN, Alapítástól 1838. GUÁR:
 VI., Webgasse 43. 600 alkalmazott. Römerstadt, Mähren.

Készítmények:

templom-, zászló- és kárpitszövetek

minden stílusban, valamint

KÉSZ MISERUHÁK

dus választékban, mindenféle és ókeresztény formában is.

Eladás közvetlen a gyárból a legolcsóbb árban történik

Miseruhák javítása elvállaltatik.

Költségajánlat díjmentes.